Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — Ч. 274. — Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 25. падолиста, 1921. — VOL. XXIX. — No. 274. — Jersey City, N. J., Friday, November 25, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ДЕРЖАВИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИБІЛЬШЕННЯ ФЛЬОТ

ВАШІНҐТОН, 22. падолиста. — Нинішна праця конференції в справі зменчення фльот обмежилася до ряду конференцій представників ріжних держав з американськими делеґатами. Представники Японії та Англії говорили з Гюзом в справі поправок до пропозиції американського уряду щодо величини фльот сих держав. Японські делегати предложили обчислення своїх морських знатоків на доказ японського домагання, щоби японська фльота виносила 70 процент містоти американської або англійської. На основі опінії знавців, предложеної японською делєґацією, вивязалася дискусія межи японськими морськими знавцями з одного боку, та американськими і англійськими з другого.

СПРАВА КИТАЮ.

Конференційний комітет для східних справ відбув нині засіданнє, на якому розбирано справу обмеження адміністраційної автономії Китаю, а передовсім справу податкової (митової) свободи Китаю.

На внесеннє американського делеґата Андервуда установлено осібний субкомітет, котрий має зібрати усі факти про митові обмеження Китаю, розібрати їх і предложити відповідні пропозиції повному комітетови. Після сього засідання комітету відложено до середи.

Межи ріжними обмеженнями митової (отже податкової) свободи китайської републики є умова Китаю, зроблена ще в 1842. році, на основі котрої Китай не сміє побирати від заграничних товарів мита, більшого від 5 процент вартости спроваджeного товару. Тепер Китай старається, щоби держави знесли сю умову і тим самим признали йому право постановляти такі мита, які він сам захоче, як се роблять другі держави. Китайці розуміють добре, що власне в здобуттю таких признань зі сторони держав може лежати їх побіда, а не в одержанню загальних заяв, які вони дістали на вчерашнім повнім засіданню конференції.

ЯПАНІЯ ВИРІКАЄСЯ МАНДЖУРІЇ.

ВАШІНҐТОН, 22. падолиста. — Коли на конференції прийшло до дискусії над внесеннєм американського делеґата Рута, котре формулувало охорону самостійности і ненарушимости китайської републики, делеґати держав поставили до Японії виразне питаннє, чи Япан уважає Манджурію частиною японської держави. Японський делегат відповів, що ні. Се викликало велике вдоволеннє серед делеґатів держав, які сподівалися, що Япан буде обстоювати, що Манджурія має належати до нього. Мимо сього тепер сподіваються, що Япан буде добиватися, щоби другі держави на основі права „отвертих дверий" признали Японови усі торговельні і другі економічні здобутки, осягнені ним досі в Манджурії.

СЕНАТ ЙДЕ НА ВАКАЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 22. падолиста. — Сенат Злучених Держав ухвалив нині голосувати завтра о пятій годині сполудня над податковим законопроєктом, а опісля піти на вакації аж до 5. грудня.

ЗАКОН ПРО ПИВО НАХОДИТЬСЯ В РУКАХ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШІНҐТОН, 22. падолиста. — Законопроєкт проти уживання пива як лікарства, котрий уже перейшов ухвали обох палат американського конґресу, уже прийшов до президента Гардинґа до підпису, і сей його зараз відослав до департаменту скарбу до оцінки.

ПРОБИ З РОЗБИРАННЄМ КОРАБЛІВ.

ВАШІНҐТОН, 22. падолиста. — Супроти того, що відбуваючася тепер у Вашінґтоні конференція для зменчення зброєнь правдоподібно ухвалить розібрати цілий ряд воєнних кораблів, американський уряд задумує поробити досвіди з розбиранням кораблів, щоби в той спосіб переконатися при помочи досвіду, яку вартість може представляти розібраний корабель. В тій ціли вже в найблизших днях має бути виданий Корабельною Радою приказ розібрати пять деревяних кораблів. Розбираннє має бути віддане контракторам з тим, що контрактори мають зобовязатися записувати докладно, кілько коштувати-ме розбираннє, а кілько вони поберуть з продажі дерева, машинерії, желіза.

СТРАЙК МАЙНЕРІВ В КОЛОРАДО ПОШИРАЄТЬСЯ.

ВОЛСЕНБЕРҐ, Колорадо, 22. падолиста. — Компанія Колорадо Фюел енд Айерн Ко. замкнула нині знов кілька майн в графстві Гуерфано, котрих майнери вийшли на страйк „зі симпатії". Коли минувшої суботи робітники сих копалень не прийшли до роботи, компанія ждала три дні, а по трох днях замкнула копальню.

МЕЙОР НЮ ЙОРКУ ЗАБОРОНЯЄ ПОЛІЦІЇ ЗНЕВАЖАТИ СТРАЙКАРІВ.

НЮ ЙОРК, 22. падолиста. — У мейора міста Ню Йорку Гайлена зявилася учора депутація страйкуючих молочарських візників і предложила йому ряд фактів знущання поліції над страйкарями. Мейор заявив, що він видасть приказ, що кождий полісмен, зневажаючий юнійного молочаря, стратить службу.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ЗА ЗАКОНОМ ДЛЯ ОХОРОНИ МАТЕРИЙ.

ВАШІНҐТОН, 20. падолиста. Пізно в суботу палата послів ухвалила законопроєкт про охорону матерей і немовлят (так званий Матерніті Бил).

За законопроєктом заявилося 279 послів, проти 139. Противники закона велася від довшого часу завзята кампанія, в котрій брали участь також панна Алис М. Робертсон, републиканська конґресменка з Оклагоми, одинока женщина в американськім конґресі. Противники законопроєкта виступали проти нього на тій основі, що він нарушає права стейтів на користь федеральних властий.

Закон постановляє, що федеральні власти мають 1. липня 1922 видати властям кождого стейту суми 10,000 долярів на цілі охорони дітий — немовлят та материй, а після витрачування кождого року через пять літ по 1,240,000 долярів. Кождого року федеральна власть має видавати на сю ціль для кождого стейту 5,000 долярів, а других 5,000 долярів має видавати сам стейт. Власне сю частину закона противники законопроєкта признають противною правам стейтів. Закон постановляє далі, що охороною материй та дітий має занятися спеціяльне Діточе Бюро (Чилдренс Бюро), яке має стояти під наглядом публичного уряду здоровя та департаменту виховання.

ПАЛАТА ПОСЛІВ НЕ ХОЧЕ УХВАЛИТИ ГРОШИЙ НА ФЛЬОТУ.

ВАШІНҐТОН, 21. падолиста. Буджетовий комітет палати послів ухвалив нині видатки на слідуючий рік. Комітет ухвалив признати урядови не 104 міліони долярів як сього домагався додатков ріжні департаменти уряду, а лише 86 тамент фльоти домагався 27 міліонів долярів, а не дістав ані цента. Бюро ветеранів домагалося додатку в сумі 121 міліона, а дістало лише 65 міліонів.

ГОРІЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ ПРИЇХАВ ДО ПОРТУ.

В неділю вечером приїхав до нюйорського порту корабель Танамо з Атлентик Фрут Лайн, котрий виїхав з Сан Хуан в Порто Ріко. Коли корабель приїхав до порту, пасажири корабля довідалися, що через цілу подорож вони їхали на горіючім кораблі. Хоч про огонь на кораблі капітан довідався зараз, як лише корабель виїхав з порту, мимо сього капітан не говорив нічого пасажирам ані навіть не взивав телеграфічно помочи других кораблів, будучи певним, що йому вдасться обмежити огонь до невеликої части корабля і завести корабель безпечно до порту призначення. Урядники корабля кажуть, що пожар був підложений ворогами губернатора Порто Ріка, котрий їхав на кораблі до Злучених Держав, а котрий перед самим виїздом мав дістати якої пів сотки листів з ріжними погрозами.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

В четвер, дня 24. с. м., не вийшло чергове число „Свободи" з приводу свята подяки.

ЗНИЖУЮТЬ ЦІНУ ПЕРЕВОЗУ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

Урядники корабельних ліній, що перевозять людий через північну часть Атлянтійського Океану, заявляють, що вони задумують обнижити ціну подорожи з Америки до Европи з 150 долярів за другу клясу на 125 долярів і обнижити відповідно ціни за першу і третю клясу.

АМЕРИКА ЩЕДРА В ПОЧЕСТЯХ ДЛЯ ФОША, НАВІТЬ ДАЄ ЙОМУ ЧЛЕНЬСТВО В ЮНІЇ.

Французький генерал Фош, котрий був командантом усіх алїянтських військ проти Німеччини, а котрий приїхав до Америки з приводу вашінґтонської конференції для обмеження зброєнь, не минає ні одного дня, щоби не дістати якої почести від Американців. В суботу його зроблено по раз чотирнайцятий почесним доктором, сим разом почесним доктором права Колумбійського Університету, а кромі сього іменовано членом Американської Академії Штуки і Літератури, а кромі сього іменовано почесним членом мулярської юнії.

ГРЕКИ ВІДКЛИКАЮТЬСЯ ДО ГАРДИНГА В СПРАВІ МАСАКРИ ГРЕКІВ.

В катедральній галі грецької катедри в Ню Йорку відбулися в неділю збори якої тисячі нюйорських Греків в справі знущання Турків над грецьким населеннєм в Малій Азії. На зборах межи иншими бесідниками виступала також одна Американка, котра на власні очи бачила як Турки трактують Греків. Віче постановило вислати до президента Гардинґа протестаційну телеграму.

В АНГЛІЇ НЕ ВІРЯТЬ В БОЛЬШЕВИЦЬКУ НЕБЕЗПЕКУ, НАМАЛЬОВАНУ БРІЯНДОМ У ВАШІНҐТОНІ.

ЛОНДОН, 23. падолиста. — Тому 4 або 3 роки були ще в Англії такі, що вірили в можливість большевицького наїзду на Европу і світової революції. Тепер вже нема таких легковірних в Англії. Длятого промова французького премієра Брінда у Вашінґтоні, в якій він змалював большевицьку небезпеку для Европи, викликала здивованнє.

В тутешніх політичних кругах заявляють, що найліпшою забезпекою Франції буде взаїмне порозуміннє а не її мілітаризм.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА КРИТИКУЄ ФРАНЦІЮ.

РИМ, столиця Італії, 23. падолиста. — Італійська преса критикує промову французького премієра Бріянда, в якій він сказав, що Франція мусить держати велику армію для забезпеки своїх границь. Преса пише, що таксамо як Франція могла-б і Італія сказати, що мусить мати велику армію для оборони своїх границь, а є Італія не хоче війни а приязних зносин із сусідами.

БУРЖУЙ ЗА СОВЄТАМИ.

В понеділок відбулися в Шікаго збори в справі оборони двох анархістів, засуджених американським судом на смерть. Збори скликала організація „Приятелі совєтської Росії". Зборами проводив Мориц Леб, шікаґовський бизнесмен. Він уже був зібрав на ціль оборони 3,000 долярів, коли поліція вдерлася на збори, арештувала председателя і розігнала зібранних.

АРЕШТОВАННЄ ЗА МАНІФЕСТАЦІЮ В СПРАВІ ШКОЛИ В ВАРШАВІ.

З Варшави доносять, що тамошня поліція перевела богато арештовань за демонстрацію в справі школи, яку уладили прихильники школи і педагогічні круги. Поліція вважала таку демонстрацію на театральній площі за „большевицьку інтриґу".

БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЗАЯВЛЯЄ, ЩО АЛІЯНТИ РОЗСЛІДЯТЬ СПРАВУ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

ПАРИЖ, 4. падолиста. — Агенція Гаваса доносить з Лондону:

Британський премієр Ллойд Джордж, відповідаючи в палаті громад на інтерпеляцію в справі Східної Галичини, заявив, що аліянтська Найвисша Рада без сумніву розслідить справу Східної Галичини, як тільки вирішить інші справи, які ще ждуть полагоди.

ЛЯХИ З ПОСПІХОМ РОБЛЯТЬ ЗАХОДИ ДЛЯ УДЕРЖАННЯ СВОЄЇ БЕЗПРАВНОЇ ВЛАДИ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ, 5. падолиста. — Тутешні часописі доносять, що польський міністер заграничних справ Скірмунт виїздить до Франції й Англії у справі Східної Галичини.

Кореспондент львівської польської газети „Хвіля" доносить:

Як довідується кореспондент, цілию виїзду міністра Скірмунта до Парижа і Лондону є справа Східної Галичини. Міністр Скірмунт має відбути ряд конференцій з політиками Франції й Англії, щоби довідатись, яка форма автономії одержала би згоду держав антанти.

ДАЛЬШІ ЛЯЦЬКІ РЕВІЗІЇ Й АРЕШТОВАННЯ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ, 6. падолиста. — Ляхи дальше продовжають свій терор над українським народом в нашій нещасній Галичині.

Останні вісти доносять про такі дальші ревізії й арештовання серед Українців по усьому краю:

В Тернопільщині в місточку Микулинцях, арештувала польська жандармерія Володимира Макртинкевича і відставила закованого до Тернополя. На другий день переведено ревізію.

В Золочівщині в селі Княжім перевела польська жандармерія ревізію в домі Осипа Романюка. Шукали агітаційної літератури і „большевиків". Не найшли ні одного ні другого.

З Підгаєччини доносять про такі нові труси:

В селі Голгочах дня 29. жовтня переведено ревізію в учителя Гардецького, Федункова і господаря Максимишина.

В селі Заставцях дня 30. жовтня переведено ревізію в учителя Федя Солодуха.

В селі Швейкові переведено ревізію в о. Фецаловича, у селянина Івана Костіва, Гринька Чорного і Івана Матехи.

Шукали за агітаторами і агітаційною літературою.

З Дрогобиччини доносять про отсі нові арештовання:

Дня 2. і 3. падолиста переведено тут ряд арештовань під замітом большевизму. Арештовано Ольгу Коцківну, доньку Василя Коцка, який находиться в тюрмі; Миколу Стронського; Юліяна Панку, Н. Адлера і ще шістьох невідомого назвиша. Арештованих відставлено до Львова.

Із Скалатщини доносять про отсі нові труси:

Польська поліція перевела в ночі з 29. на 30. жовтня ревізії в селах Іванівці і Рожиских. В Іванівці переведено ревізію у о. Володимира Винярського, у управителя школи Василя Лисого і студента прав Михайла Крупи. Жінку гром. Лисого так перестрашено, що лежить хора. За чим шукано, не знати. Розуміється, нічого не знайдено.

В Рожиских переведено ревізію у студента Йосифа Липки, інж. Евгена Олійника, Івана Маєра, і його сина Маріяна, і господарів Акітона Липки, Дмитра Липки, Олекси Липки, Данька Липки, Франка Мусяла (латинника), якому забрано 2 фунти цукру, і у Степана Грохововського. Чого шукали, не знати. Нічого не найшли. Зібрані скрипти студента Липки поліція другого дня віддала.

НІМЕЧЧИНА ЗАПЕРЕЧУЄ ЗАЯВУ БРІЯНДА, ЩО НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ДО НОВОЇ ВІЙНИ.

БЕРЛІН, 22. падолиста. — Німецьке правительство видало американській телеграфічній агенції „Есосієйтед Прес" урядову заяву, в якій перечить заявленням французького премієра Бріянда, котрий дня 21. падолиста у Вашінґтоні заявив, що Німеччина не є розоружена і є небезпечною для Франції. Німецьке правительство каже, що се не правда, начеб німецьке військо краєвої оборони складалося із самих офіцирів, але, навпаки, складається з нових молодих хлопців у віці від 19 до 21 літ.

Далі каже, що німецьку охоронну поліцію створено на домагання аліянтів і вона не стоїть під приказами міністерства державної оборони, але під управою федеральних правительств Німеччини. Скількість сеї поліції і зорушення контролюють аліянти.

Горожанську оборону, про яку говорив Бріян, на домагання аліянтів розпущено, а її оруже віддано аліянтам.

Таксамо Німеччина не має фанбрик оружя й амуніції, про які говорив Бріян. Має вже лише всего три фабрики, які потрібні тільки для заосмотрення невеликої німецької армії.

Німецьке правительство пригадує, що недавно говорив англійський король у своїй престольній промові, що Німеччина зробила вдоволяючий поступ у виконанню зобовязань фінансових і про розоруження.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Як звісно, минулого місяця отворено в Празі, столиці Чехословаччини, український університет, до якого вже вписалося 800 студентів.

Веденне університету і життє студентів коштує богато гроший, яких тамошня українська еміґрація не має. Длятого тамошні українські інституції збирають на сю ціль жертви, або стараються одержати підмогу від чеськословацького уряду. Як доносить український двотижневик „Громадський Вістник", який виходить в Празі, Український Громадський Комітет в Празі (який займається українською просвітно-культурною справою в Чехословаччині) звернувся до чеськословацького уряду за грошевою допомогою для українських студентів і за дозволом на поміщення для них в праських касарнях. Чехословацьке правительство відповіло прихильно, але грошевої підмоги ще не дало. Дало покищо тільки дозвіл тимчасово користати українським студентам з 4 кімнат в касарні на Уезді.

У. Гр. Комітет мав досі (за недовгий час істнования) всего 200,000 чеських корон (около §2,500), які видав на поміч студентам протягом 3 місяців (від 8. липня до 8. жовтня с. р.).

Аби придбати більше конечних фондів У. Гр. Комтіет звернувся також за підмогою до д-ра Евгена Петрушевича, голови Українського Галицького Уряду, до Семена Петлюри, голови Уряду У. Н. Р., до українських місій в Празі, до проф. Михайла Грушевського і до Володимира Винниченка.

Кромі того Укр. Гром. Комітет в Чехословаччині видав таку відозву до українського громадянства:

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Український Громадський Комітет в Чехословаччині перебуває в тяжкім матеріяльнім становищі. Нужда еміґрації величезна. Щодня прибувають до Чехословаччини нові еміґранти з України, як Наддніпрянської так і Наддністрянської, які потребують негайної помочі харчами, одежю, взуттем, помешканнем, ліками і т. і.

Становище давнійших еміґрантів в Чехословаччині з кождим днем також ґіршає через приплив нових та закінченне сезону полевих робіт.

Настає зима й холод. Бракує сталого заробітку й теплої одежі і взуття. Збульшуються хороби.

Всі українські політичні місії жадної допомоги еміґрації не чинять. Засоби-ж Комітету вичерпані. Доводиться відмовляти в задоволенню найпекучійших потреб.

Повідомляючи про се, Управа У. Г. К. просить всіх громадян, деб вони не були, вкласти свою хоч невелику жертву на велике діло захисту нашої еміґрації від голоду ,холоду, хороби і смерти.

Адреса: Прага III, Щежікова 4/3.

Український Громадський Комітет.

Кромі того є в Празі товариство Українська Академічна Громада, яка дбає про самообразованне українського студентства, і товариство „Студентська Поміч", яке дає запомоги бідним студентам. Обі сі орґанізації є також без фондів.

Ми подали тут трохи ширше згадку про студентів першого дійсного нашого університету на вигнанню, на чужині.

Се вигнані не тільки студенти, сини народу Галицької України. Се вигнана з нашого краю українська наука, просвіта, культура. Вигнана українська свобідна думка; вигнане українське слово.

Се подія дуже велика на шляху боротьби цілого народу Галицької України, далеко більша від події з 1900 року, коли то українські студенти ще за австрійсько-польської неволі покинули були львівський університет для протесту проти потоптання в ньому Ляхами прав української мови. Тепер дійсно заборча Ляшня засудила на смерть нарід Галицької України і її молодь станула теж до боротьби поруч з усім народом, і відкинувши пятно невільника, пійшла під українським прапором боронити і будувати українську науку поза межами Галичини.

Таку важну подію ,подію, де школа мусить втікати на чужину, друкі народи використали би для аґітації по цілому світі.

Се повинні зробити і ми.

А передівсім повинні ми той університет і ту палку українську молодіж в Празі піддержати, аби вона не впала в нерівній боротьбі з Ляшнею.

Ми повинні передівсім зібрати тут тілько фондів, аби забезпечити українському університетови істнованне, поки він не перенесеться на рідну землю до Львова.

Жертви на сю ціль слід посилати на адресу: Ukrainsky Hromadsky Komitet, ul. Szerzikova 4, Prague, Czechoslovakia.

ЯК ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО СТАРАЛОСЯ НАВЯЗАТИ ПЕРЕГОВОРИ З УКРАЇНСЬКИМ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ ГАЛИЧИНИ.

(Від власного кореспондента).

Недавно посол Західно-Української Народньої Республики в Відні, п. Володимир Сінґалевич, оголосив у віденськім „Українськім Прапорі" урядове повідомленне, що польське правительство старалося навязати переговори з Диктатором Західно-Української Народньої Республики д-ром Евгеном Петрушевичем, одначе зустрілося з відмовою.

Швидко після сього польське міністерство закордонних справ в урядовім комунікаті заперечило сю відомість, заявляючи, що польське правительство ніяких переговорів з Петрушевичем не хотіло навязати.

Тепер „Український Голос", який виходить в Перемишлі, подає про сю справу отсі відомости:

Перед наближенням загальних зборів Союза Націй Поляки рішили навязати переговори з галицькими Українцями, щоб дійти до якогось порозуміння в справі Галичини. Для сього польське міністерство закордонних справ ухвалило почати безпосередні переговори з Петрушевичем. Вибрано окрему делеґацію, зложену з міністра просвіти Ратая, міністра внутрішних справ Рачкевича, віцеміністра внутрішних справ Кучанського і урядовця міністерства закордонних справ ґр. Лося. Ся делеґація дістала відповідні повновласти і мала в порозумінню з польським послом у Відні Шаротою, розпочати переговори з Петрушевичем.

Треба було навязати перші зносини. Для сеї цили гр. Лось приїхав у серпні до Львова і просив одного з українських діячів, щоби він в гуманітарних справах виїхав до Варшави, а потім до Відня, щоб там допомогти польській делеґації зустрітися з Петрушевичем.

В Варшаві сього українського діяча запросив до себе польський міністр закордонних справ Скрімунт і сказав, що польське правительство хоче полагодити галицьку справу, що галицькі Українці будуть мати автономію, може навіть територіяльну та що сю справу хоче польське правительство обговорити з Петрушевичем. Тому міністер просить допомоги в сій справі. Се було в перших днях вересня. Український діяч відповів, що він сам не буде вмішуватися в сю справу, але бере на себе при нагоді перебування в Відні передати Петрушевичеви бажання польського правительства.

Після сього український діяч поїхав до Відня, а за ним поїхав від польського правительства др. Мадейський, який повіз інструкції для польського посла в Відні, Шароти.

Дня 6. вересня український діяч мав розмову з Петрушевичем. **Петрушевич сказав, що міг би тільки тоді говорити з польським правительством, колиб Польща визнала суверенність української Галичини і уступила з її території.** Тоді міг би говорити про справи торговельних відносин з Польщею. Та знаючи, що Польща сього не зробить, а бажає навязати переговори тільки на те, щоб використати їх перед антантою, що ніби-то вона сама порозуміється з Українцями, отже антанта не потребує журитися Галичиною, знаючи далі, що Польща заключеної умови не додержала би, він польського предоложення не може приняти.

Другого дня, 7. вересня, відбулася нарада Уряду Диктатора, на якій одобрено становище Петрушевича.

Про се становище Петрушевича український діяч повідомив 10. вересня польського посла в Відні, Шароту, і на сім справа закінчилася.

Стільки „Український Голос". Для характеристики порядків у Польщі треба зазначити, що сю відомість перепустила польська цензура в Перемишлі, а також польська цензура в Варшаві, в „Українській Трибуні". За те львівська цензура **сконфіскувала** „Вперед" за поданне сеї відомости.

Вертаючи до самої справи, можу на основі певного жерела сказати, що висше подана відомість є правдива. Польське правительство дійсно шукало способу навязати переговори з Петрушевичем.

Очевидно не на те, щоби сповнити домаганнє українського народу, бо його доманнем є, щоби Польща уступилася з української Галичини і щоби край відзискав державну самостійність.

А на те, щоб могти тими переговорами похвалитися перед антантою і переконати її, що не треба їй мішатися до галицької справи, бо Польща вже сама говорить про се з українським правительством.

Одначе Польщі не вдалася штука і Ліґа Народів ухвалила звернутись до Найвисшої Ради, щоб вона полагодила справу Галичини. Сю резолюцію Ліґи Народів вже відіслано урядово до Найвисшої Ради.

Сі польські заходи є найліпшим свідоцтвом, що Польща боїться, що втратить Галичину.

Треба тільки далі твердо стояти при тім, що український нарід Галичини не хоче оставати під Польщею, а осягнемо то, що Польща мусіти-ме з Галичини уступитися.

Прага, 25. жовтня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

НЕМИНУЧІСТЬ.

(З „Громадського Вістника", Прага, 25. жовтня 1921.)

Дня 25. вересня с. р. студент Федак стріляв у Львові на „начельніка" держави Пілсудського і воєводу Ґрабовського.

„За все те, що з нами виробляють" — сказав Федак при арешті.

Ми не будемо торкаться політичних обставин, в яких живе український народ в Галичині. Польські змагання до винародовлення й фізичного знищення 10-міліонового населення української території у всіх перед очима. Ідучи за сею благородною метою ті „Французи сходу" витворили на захопленій українській землі умови, які важко собі навіть уявити.

Европейський культурний байдужник не повірить, що для 10 міліонів Українці не дозволяється мати висшої школи, університету. Ні одної висшої школи! Се в XX століттю, в европейській республіці, а не азіятській деспотії. По людському, так треба Українцям 10 висших шкіл, а їм не дають ані одної. „Культурний" польський уряд, аби зробити „некультурний" український народ таксамо „культурним" як польський, не пускає його у висшу школу. Розумна льогіка!

Але український народ хоче бути справді культурним. Не так Поляки, а як звичайні народи Европи. А тому, українська суспільність бореться за висшу освіту. Бореться двома засобами: висилає молодіж за кордон (в одній Чехії є до 800 студентів) та організує таємно висші університетські курси в краю, у Львові.

Ніби в темну епоху лютого дикунства. Нишком люди збіраються для науки. І де? В Галичині! На порозі Середньої Европи. Університет в катакомбах! Як колись польські таємні школи в Познані і в Росії. Поляки поставили все тепер на „европейський" лад. Хай Українці йдуть в таємний університет, а тому що се „злочин", то карай їх! І колиб люди вдумались в сю польську „культурність"; колиб покушали таємного ходження на університет, то зрозуміли-б, чому студент Федак підняв руку. Хула на духа не прощається! „Культурні" Поляки виглядають ґалянтно, вбиваючи українську культуру; польська шляхта виглядає культурно, не допускаючи українських дітий до науки. І тільки Українці виглядають „некультурно", обороняючи своє право на істнованне, на світло життя!

В львівській події „начельнік" держави **Пілсудський,** бувший соціяліст, і „приятель" українських інтернованих, **представляє сучасну Польщу, Польщу шляхти, ксьондзів, поліції і середновічних „культурних" традицій.**

Студент **Федак** представляе **розпятого на польській „кобилі" українського „таємного" студента, селянина, робітника, інтеліґента.** З одного боку — влада, а з другого — повна безборонність, і жаль і біль знасилуваних. Зіткнулись ті дві сили. Формально перемогла польська держава. Вона роздавила українського студента.

Ну і що-ж далі?

Так таки буде переможено 10 міліонів і перетвориться Галичина, Холмщина, Волинь в „благонадьожну" частину Польщі?

А хиба за плечима знасилуваних не стоїть ще 30 міліонів, які теж бажають сказати своє слово польській шляхті? В наш час не можна відновляти традиції інквізиції!

Не можна бавитись в таємні університети!

Бо є ще й інші „таємні" університети, в яких викладаються лекції боротьби за свободу. Не фільольоґія, а гарматна справа, не теоретична, а прикладна хемія і т. и.

На польські лекції національної патольоґії Українці змушені будуть відповісти лекціями зелізної терапії.

Український народ дав уже в 17. століттю відповідні лекції. Не варта їх забувати!

При світлі вистрілу Федака в темній ночі польської реакції вже видно, як на обрію замиготіли чорні постаті верхівців (їздців).

Перед українським населенням Галичини, Холмщини, Волині стелять Поляки фатальний шлях і штовхають до ірляндизації відносин. Вони се виробляють перед очима інтернованих тисяч Українців. Дають блискучі докази „союзних" відносин і „приятельських" намірів, користуючись хвилево українсько-російською ворожнечою.

Але чи ґарантовані вони в тому, що українсько-російська ворожнеча не мине і український народ не забезпечить собі спокій на Сході Европи?

А що-ж тоді?

А що як Росія й Україна розвяжуть свою історичну задачу закріплення своєї могутности й авторитету союзом перед очима зухвалих кондотієрів? Український і руський народ не дозволять нікому спекулювати на своїх непорозуміннях. Поляки мусять це зрозуміти.

Фіктивні зобовязання від заґнаних лихоліттем українських невільників — се не значить взяти собі на послуги всю силу українського народу. Далеко ні!

Зобовязання невільників — се епізод лихоліття, а не політика українського народу. І се найкрасше показує вистріл Федака, один з епізодів героїчної боротьби українського народу проти польської шляхти. І ніщо не відверне наш народ з історичного шляху.

Перед Польщею вже стоїть задача вбратись в етноґрафічні межі, з яких вона політично не вийде вже ніколи. А коли захоче жити й розвиватися, то змушена буде проситись у федерацію до України, Росії, до Білоруси, або до всіх разом. Люди не оминуть своєї долі яку їм призначує їх число, що збільшується невпинно і вимагає більш справедливого розташовання по землі.

Не омине своєї долі й Польща, перед котрою стоять український, білоруський і московський народ. **Сьогоднішні злочинства польської шляхти утруднюють становище всього польського народу, який мусіти-ме понести великі жертви, щоб добитись від сусід людського признання.**

Вистріл Федака є нагадом польському народови, щоб він завчасу схаменувся. Український народ застерігає ним Польщу перед грізними для неї наслідками божевільної політики її сучасних можновладців.

ЛИСТ ДО ГАЛИЧАН.

Ох, чув я про безрадний біль.
Що камянить вам серце в груди!
І шлюсь до вас з вітрами піль,
Як ви сумний, без крихти злуди.
І я голубив казку мрій
І неба досягав руками.
Та казка злинула в вирій,
А мрію вбили нагайками.
Читаю чоресні ряди
І затискаю з болю зуби.
Де наші ниви? Де сади?
І хто їх вирве з кіхтів згуби?
Зійшов я десятки країв,
Де дітірамби втіх лунали,
І волос мій в журбі збілів:
Мене ніде, ніде не знали...
Ніхто не чув жагучих слів,
Які родила скорб і туга.
Нас тільки знали як волів,
На мясо добрих і до плуга.
Ніхто, ніхто тобі не брат,
Ти гордий, спутаний соколе!
Ніхто тобі не зломить ґрат —
Ні днесь, ні завтра, ні ніколи.
Тебе обсіли мов сичі
Свої, далекі і сусіди.
Не вір брехні — а к у й м е ч і!
І в і р у ч у д о, в і р у п о б і д у!

Петро Карманський.

СЕ І ТЕ.

Побіда польського та московського націоналізму в комуністичній партії.

Стався небувалий скандал. Московські та польські комуністи, ті, що вічно голосять, що вони є одинокими оборонцями засади самоозначення народів, зробили зі собою умову, силою котрої в Східній Галичині не має бути ніякої української комуністичної партії. На будуче не дозваляється навіть независимої комуністичної партії Східної Галичини. Навіть під сею покришкою не вільно скриватися українським комуністам. На будуче на російськім боці буде лише московська комуністична партія, по польськім лише польська.

Постанова, якої інакше не можна назвати лише великим, соромним, безстидним політичним скандалом.

Пан з панем знасев, а тобе, хаме, засев...

Свідомих Українців польсько-московська угода на поділ України зовсім не дивує. Поділ сей являється випливом розвою комуністичної партії, який зазначився вже давно. Почався від помосковщення всього уряду на Україні. Скінчився він на тім, що московські націоналісти подали руки польським націоналістам. Після польської засади: Рідний рівному радий.

Революція через поневолення.

Цікаво булоби подивитися, чим оправдують московська та ляцька комуністичні партії своє касування української комуністичної партії в Галичині. Арґументація така цікава, що варта її таки добре приглянутися.

Вони засланяються потребою революції. Мовляв, комуністи мусять довести до революції в Польщі. Щоби се осягнути, українські комуністи мають підлягати большевицькій польській команді у Варшаві. Українська комуністична партія має становити одно звено в польськім комуністичнім ланцюху, українські комуністи з Галичини мають бути чурами та попихачами варшавських командантів. Значить потребою революції засланяється нереволюційне діло. Потребою визволення народів Польщі оправдується поневоленне галицьких Українців польськими комуністами. Ось се є взорець большевицького визволення мас.

Польська та московська комуністична партія думають, що цілий світ такий дурний, як їм сього потреба, і повірить, що для комуністичної революції буде краще, як галицькі комуністи будуть підлягати ляцьким комуністам. Чому воно має бути так краще, сього ані польські ані московські комуністи не кажуть. І сказати не можуть. Бо кождий бачить, що таке підданнє українських комуністів може мати хиба такий наслідок, що відкине від комунізму навіть тих Українців, що досі за ним волоклися. На будуче можуть коло комунізму лишитися лише платні аґенти польських чи московських шовіністів, що надівають машкари комуністів.

Московські большевики приготовляють вшехпольську „революцію".

Московська-польська згода на скасованне української комуністичної партії обчислена на зловленне не Українців, але когось инчого. Когож?

Не треба аж довго шукати, щоби догадатися. Когожби инчого, як Поляків? Угода має на ціли показати Полякам, що вони не мають найменчої причини боятися втрачення Східної Галичини на случай, якби вони зробили комуністичну революцію. Угода має на цілі навернути на большевицьку програму ріжних польських націоналістів. Вона говорить до пересяклих шовінізмом Поляків: „Панове, не бійтеся. Ми вам не позволимо втратити ані, пяди польської землі. Ми признаємо усі ваші права до Східної Галичини. Очивидна річ, що ніхто инчий, лише ви, теперішні необмежені володарі Східної Галичини маєте повне право на сю землю. Ось Вам доказ, панове. Ми касуємо українську комуністичну партію Східної Галичини. Ми не позволимо більше на український комунізм. Український комунізм се нічого инчого, лише націоналізм. На будуче буде існувати лише московський та польський комунізм. На будуче Вам нічого боятися, що ми будемо поширяти українську самостійну совєтську державу на Східну Галичину. Виж, панове знаєте, що ми й у себе признаємо Україну лише з імени. Таж там Москаль, Поляк, Жид, Румун, Турок, Лотиш, Китаєць більше права має як Українець. Тепер ми вам дамо ґарантію, що Східна Галичина на все лишиться при Польщі, що вона все буде слухати розказів з Варшави, що галицькі селяни і робітники усе будуть працювати на панів з Варшави, з польської столиці".

Ціль московсько-польської згоди зловити на большевицьку вудочку настроєного шовіністично польського робітника, селянина і інтеліґента. Се обіцянка польській буржуазії панування над українським селянином і робітником Галичини, Волині та Полісся. Се залицяння московська до наймерзеннійшого націоналізму в світі. За большевицьку революцію обіцюється з московською хитростю панованнє над українським народом завойованих Польщею земель.

Кого думає зловити своєю угодою московсько-польська шайка? Певно таких, яких інакше не могла зловити. Певно тих, які ніяк не пішлиби на большевицькі революційні обіцянки, як довго лише яка така можливість булаби у них, що на випадок большевицького повстання Східна Галичина відорветься від Польщі. До сих польських шовіністів, що заперечують українському народови Галичини право на самоозначення, промовляє проклямація московсько-ляцьких заговірників. Під покришкою революційного визволення пачкується в наймерзеннійший спосіб в світі національне поневолення, продовженне гнету, переслідувань, катувань.

ЯК ЛЯХО-ТАТАРИ ПЕРЕВОДИЛИ ЛЯЦЬКУ КОНСКРИПЦІЮ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Звідомлення про криваву ляцьку конскрипцію зі старокраєвих українських часописий.

III.

(Дальше).

ГОРОДЕЧЧИНА.

До села Вороцева стягнено в ночі з 11. на 12. ц. м. жандармів з 3 постерунків в числі 8 за се, що село відмавлялося від конскрипції. Жандарми напали о 12 год. на доми і арештували отсі особи: Катерину Добрич, Катерину Іванишин, Анну Гриц і Демка Кадучик, якого жандарми закованого відставили до війта та прикули там до стола. Так держано його цілу добу і не давано йому їсти. Дня 12. Х. арештовано: Марію Лопушанську, Марію Гуль з дитиною при грудях і Анну Мокрик, яку арештовано разом з 3 дітьми, з поміж яких одно неубране мало 6 місяців. Їх відставлено до війта та загрожено карою за дальше відмовлення від конскрипції по 2000 — 3000 мк. і по 2 місяці арешту, якщо вони не подадуть конскрипційних інформацій. Тим перелякані жінки мусіли записатися. Дня 12. ц. м. арештували жандарми Шир і Лазаркевич Гната Мороза, заступника війта, і Марію Чих, що з праці рук утримувала 3 дітей і мужа каліку. Коли її відставляли до війта, один жандарм ніс на руках малу дитину від грудей, а другий бив по дорозі арештувану до крови прикладом від кріса. Коли її припровадили до війта, була вона на стільки від побоїв непритомна, що не могла дати ніяких інформацій. Від сего часу лежить вона в ліжку і бореться зі смертю.

ЧОРТКІВЩИНА.

В селі Угриня відділ жовнірів машинових крісів забрав Іванови Вівчареви 8 качок (забили на ріці), 5 курок забрали з хати), 2 бохонці хліба, 10 снопів ячменю, 2 цівки матеріяльні дубові (забрали на опал). Миколі Музиці 9 курок (забрали з курника), 7 снопів ячменю; крім того мусів харчувати 2 жовнірів цілих 5 днів. Марії Шушці 1 метр дерева, 5 міхів, 1 верету, 15 снопів вівса, 1 літру масла, 5 літрів сира, пів кірця бараболі, 20 яєць. Михайлови Свинареви 170 кг. жита, 50 кг. фасолі, 400 кукур., 12 повісел прядива, куфер з 3 копами яєць, 20 клубків ниток і мотузя, 1 косу; розбили замок у стодолі, вибили вікна у коморі і забрали: повісма, кожух, верету, три міхи, шкіру з коня, нафту, розбили три образи, забрали шмаття, чоботи і черевики, куртку і штани, разом на суму 180.000 мк. У Павла Свинара забрали 2 метри полотна за 2000 мк, рантух (1 метер) вартости 3000 мк, свиню за 30.000 мк. В Мазурівці селянку А. Плавяк лат. обр., яка відмовилася від конскрипції, заарештувано і відставлено до Чорткова, де комісар Яцковскі присудив їй на місци 1 місяць тюрми і 12. с. м. ведено її вулицями Чорткова серед крику: „Ратуйте, хто в Бога вірує"...

ЖОВКІВЩИНА.

В селі Могилянах ніхто з селян не підписав ліст.

В селі Нагірцях учителька Годованська і посесор Рибіцкі предложили селянам до підпису готові вже лісти з виповненими рубриками: „релігія, приналежність і національність". Селянина С. Стеця за те, що першого дня не явився до конскрипції, командант постерунку в Зіболках вдарив сильно палицею по голові і розбив ухо, другий раз здарив кулаком в лице зі словами: „Ти болшевіку, к....ці маць, зараз ідж записаць сєнв!"

В 8-ому дні конскрипції поліціянт М. Міхель зі станиці жандармерії в Мостах великих побив тяжко Івана Годованського, а при кінці ранив його баґнетом в груди, побив Пилипа Глуха, Леська Кишку, Настуню Кишку; командант станиці жандармерії з Мостів вел. Н. Ваґнер побив тяжко Івана Кіся та підчас биття говорив йому: „Маєш, сучий сину, Україну". За відмовлення від перепису поліція арештувала Гриця Балка, Миколу Балка, Лука Небежука, Івана Шийку, Петра Лева, Петра Крука, Теклю Крук, Анну Русин, Анну Щикало і Катерину Сурмай. Арештування переведено нічю. Через ніч переведено людей в арешті, а потім під баґнетами відставлено їх до конскрипційного комісаря. Комісарі самі підписували аркуші. Переведено трус у свящ. Михайла Гірняка і дяка Івана Рибицького.

САМБІРЩИНА.

Д-ра Івана Федака, кандидата адвокатури, якого дня 1. жовтня арештовано в Старому Самборі за мниме поширювання протиконскрипційних відозв, після інтервенції адв. д-ра В. Гуркевича і за зложенням кавції 70.000 мк. дня 13 с. м. випущено зі слідчого арешту окружного суду в Самборі на волю. Дальше слідство ведеться в напрямі злочину з § 65/2 к. з.

СТРИЙЩИНА.

В стрийському повіті і досі не переведено конскрипції в селах: Стриганці, Ходовичі і Добрянах. Громади Комарів і Татарське приступили до конскрипції аж по 2-недільній облозі цілого стрийського ґарнізону. В с. Комарові зігнало війско всіх селян і сержант заявив таке: „Підпишіться, а ні, то вас вистріляю". Селяне відповіли: „Стріляйте, а ми підпишемо". Тоді війско замкнуло селян, дітей і жінок в одній стодолі, де пересиділи всі цілу добу. Люде дусилися, дехто зімлів від тісноти і задухи, але підписати конскрипції ніхто не хотів. Селян пустили на волю, а за два дні знову війско позганяло всіх і окружило кордоном. Нарешті селянин Мамалиґа в імени села згодився списувати курей, худобу, поле, але приналежности не хотів підписати ніхто. Селянина Мамалиґу арештовано, а з ним 12 селян. Селяне вдарили в церковні дзвони на трівогу, розлючені жовнірі знову почали бити селян. Федь Мамалиґа дістав 3 рази прикладом по плечах. Жандарм ранив баґнетом Данила Сахара. Такий стан тревав кілька днів, в кінці двох селян пішло до старости і там заключено компроміс, так що конскрипцію переведено в цей спосіб, що лишено рубрику „приналежність" невиповненою.

В селі Татарське переводив конскрипцію Сойка в цей спосіб, що для постраху бив в лице Федя Перевізника в присутности цілого села. Селяне підняли крик і відобрали від громадського уряду печатку, щоби тим способом звільнити уряд від відповідальности за вчинки села. Жандарми арештували Олексу і Федя Перевізника і Матвія Гаврилова. Ціле село пустилося йти із скаргою до старости, тоді підпоручник заступив дорогу, бив селян нагайкою, а як це не помогло, жовнірі почали стріляти понад голови селян. До села прийшло понад 200 жовнірів з 4 офіцерами і 8 кіньми. Селянина Гордовича і Климишина побили жовнірі за це, що не позволив грабити збіжа. Комісар був примушений виповнити аркуші без рубрики „приналежність". Всеж таки силою записували всіх „Русинами", а не Українцями.

У Бергинах арештовано цілу громадську раду і пароха Івашка, разом 17 осіб, за підписання протесту проти переписи. Війта Миколу Максимовича усунено за це, що прибив печатку на протесті і іменовано війтом Савку Мельника. Перепис переведено насильно.

В Підгірках перевів перепис сам комісар з війтом і заступником. За це селяне відобрали від війта печатку.

ЖОВКІВЩИНА.

Комісар Александер Солтис зі староства в Жовкві так розхвилювався непослухом людей при переписі, що нагло помер. Начальник громади села Бутин Пташковскі, одинокий Поляк в громаді, так енерґійно наганяв населення до спису, збирав з них гроші і збіже для комісаря, що також помер нагло. Жовнір, що гонив за людьми, які ховалися в ночі, зломив ногу, так, що ніякий комісар не хоче тепер їхати до Бутина.

В замочку побито тяжко: Миколу Сороку, Костя Сороку, Михайла Гадяку, Олексу Гадія і Романа Гадія.

КАЛУЩИНА.

На відомість про убийство конскрипційного комісаря в селі Верхня в цілому повіті зрезиґнувало 8 комісарів із своїх обовязків.

МОСТИЩИНА.

Села Старява, Чернево, Малнів і Бортятин вповні відтягнулися були від конскрипції, а щойно побоями, прикладами жандармерії удалося стягнути селян з поля і частино перевести спис. В Черневі, коли по кількох днях мозольної праці здавалося що спис покінчений, хтось виломив вікно в домі конскрипційного комісара і забрав всі аркуші. Арештовано студентів: Ілька Федевича, Пащака, Кивечка і Кужія.

В мостиській тюрмі від двох місяців вже мучиться Сірий Михайло, абсольв. ґімн.

КОМАРНЯНЩИНА.

Жиди в Комарні виступили також проти конскрипції, потому зробили бучу в маґістраті, бо записано їх Поляками. Села: Кліцко, Якимчичі, Бірче, Порічча, Піски і инші чотири дні опиралися. Тоді впала по півночі жандармерія, людей повязнили в стайнях і шопах і під баґнетами перевела конскрипцію.

БЕРЕЖАНЩИНА.

Бережаська тюрма переповнена. З повіту Рогатин сидять у вязниці: о. Степан Городецький з Вербиловець і його син, Степан Хабурський, теольоґ з Бабухова, Михайло Грицишин війт з Вербилосець, Іван Скробал, селянин з Бабухова, Теодор Сверида війт з Пукова, Василь Бандура господар з Пукова і о. Василь Соловій з Пукова, Павлів з Рогатина, Оробець з Бабухова, Поритко студ. з Кнігинич. В селі Кривім, Посухові і Курянах переводять конскрипцію відділи кавалерії при помочі скорострілів. В Бережанах дня 7. жовтня переведено ревізію в домах урядників: гром. Гусака, о. Осадці, Ґураля, Пашковського, Бемка, Копцюха, Дзюби і Мартинця.

РАВЩИНА.

В селі Корнях кавалеристи поранили на смерть невістку війта Ксеню Грицан. Її виломано руку і стратовано конем ноги. Нещасну жертву конскрипції відвезено до старости, але сей збув все мовчанкою. В селі Загальне арештовано понад 50 осіб, між ними М. Кожушка, Івана Ґаха і Шабакевича. Цего останнього за це, що відмовився від обовязків комісара. В селі Гребенка арештовано 15 осіб: Михайла козака, Степана і Петра Тахлівця, Марію Лопух, Івана Демка, Андруха Козака, Андрія Погорілка і Петра Проця. Всіх відставлено до Рави, а крім того в сільських арештах замкнено: Юстину Велашин, Анну Кожусну, Пазю Гуменну, Івана Боженка, Степана Демка і Юстину Влашин. Жінку Олекси Божика арештовано за це, що хотіла бити чоловіка за підписання конскрипції.

Село Губинок ад Річиця відмовилося від конскрипції. З цего приводу арештовано студ. медицини Володимира Кривокульського і професора ґімн. Степана Малюцу, які перебували там у родини. Арештованих відпроваджено під ескортою до староства в Раві. В донесеню поліція подала, що на основі доносів поліційних конфідентів ствердила, що нарад проти конскрипційну аґітацію Володимира Кривокульського ціле село Губинок відмовило виповнення конскрипційних аркушів хоч село Річиця конскрибувалося без перешкоди. Арештування Малюци поліція виправдує тим, що він не умотивував (?) як слід свого приїзду до Губника. Староство увільнило проф. Малюцу і видалило з границь равського повіту, а Кривокульського відставило до суду під замітом злочину з §§ 300 і 302 з. к.

СОКАЛЬЩИНА.

Дня 14. с. м. в поїзді на шляху між Сокалем і Руською Равою конскрипційний комісар інвалід, польський жовнір, сліпий на одно око. Міхальскі, так схарактеризував переведену конскрипцію в одному з сіл Сокальщини: „Попа, учителя і війта казав я арештувати, ціле село окружив війском, зігнав хлопів до канцелярії і так довго „прал по мордах", поки всі не вписалися, а тимчасом коні наших хоробрих кавалеристів „по бржухах таржали сен" в хлопських снопах по стодолах. Що ділялося в ночі по загородах з дівками і молодицями, не потрібно говорити; погуляли собі хлопці!"

ДОЛИНЩИНА.

У звязку з опором українського населення зрезиґнувало із своїх обовязків 22 конскрипційних комісарів.

Побито і записано в селі Нижневі долішному Івана Бобчія. Юрка Левковича(Марка Панаса, старенького Василя Лутчина, Стаха Витвицького, Івана Гошовського, Івана Кушнея, Никола Дюґа і Петра Єдинця. Били людей жандарми по лиці, по голові, по ногах і руках прикладами рушниць.

ТОВМАЧЧИНА.

Др. Іван Макух, засуджений за відмову конскрипції на кару 3 днів арешту.

КАЗКИ ДЛЯ ВЕЛИКИХ І МАЛИХ.

Мала баба трьох синів, двох було порядних, а третий був злодій. Ні, це не так просто. Бо кождий з тих трьох був инший. Оден ходив до церкви, другий поза церкву, оден хотів оженитися і стати господарем, мати свою хату, жінку, діти, всьо як годиться. А другий бунтував людий, казав, що треба поділити всьо по рівному, щоб не було господарів і наймитів, лиш, щоб була сама голота. Всілякі такі дивні думки приходили йому до мозку. Але обох їх любила мати, бо на те вона й мати. Вони трималися її і не покидали при лихій годині. А третий з синів покинув маму і пішов до панського двора на службу. Став двірським посіпакою, правою рукою лісного й економа. На своїх людий до староства і до „повяту" доносив. Великий сором стягнув на голову своєї рідної мами...

Мала Україна у Львові три дневники. Оден то був „Український Вістник", другий „Вперед", а як називався третий, то ви сами знаєте. Цього імени не говориться в чеснім товаристві.

* * *

Панський кухар поклав рибу на стільницю і каже: „рибонько моя! Скажи мені, як я маю тебе приправити, чи по жидівськи, чи по польськи, чи може по кацапськи. В якім сосі я тебе маю зварити?"

А риба відповіла йому: „пусти мене, чоловіче добрий, назад у воду!"

Питається антанта східної Галичини, як вона її має приправити Полякам на обід, чи так як Горішний Шлеск, чи як Вильну, чи може як Фюме?

А Східна Галичина відповідає: „ідіть собі до чорта в зуби, поки вас большевики не зварять в своїй червоній юшці".

* * *

Раз Мошко вихвалював свого рабіна попід небеса. „Знаєте, — казав, — як він що скаже, то воно так і буде. Як скаже, що за два дни буде шабас, то за два дни шабас і єсть. Раз ми приїхали до якогось місточка, а малі ґої обступили нас і показували язик і солому кидали і кликали: „а кік! а кік! який пелехатий рабін!"

„Учителю, — кажу я до нього. — Чому ти не скажеш, щоби тая брама впала і побила малих ґоїв?"

„На що вона має впасти, вона буде стояти!"

І знаєте що? Тая брама стояла.

Такі чуда вміє і Яцків творити. Тільки як він на котру ґазету покаже і скаже, що вона перестане виходити, бо вона йому показує язик, або ще щось гірше, то вона певно перестане виходити. Її закриють.

* * *

Прийшов бідний жидок до рабіна і каже: „Я не маю спокою".

„А чомуж ти не маєш спокою?"

„Бо я не знаю, чи моя віра позваляє мені в пятницю забити блоху, чи не позваляє?"

А рабін подумав, подумав і каже: „ти можеш в пятницю в ночи і дві блосі забити?"

А бідний жидок питає: „А чи можу я в пятницю забити, простіть за слово, вош?"

„Якже це так?" питає бідний жидок, — „блоху можна, а воші ні?"

А рабін говорить йому, „бо блоха втікає, а вош тримається тебе. Ти її можеж і в неділю забити".

І народи мають також свої блохи і воші...

* * *

Канцлєр Оксенштієрна писав колись до свого сина. „Сину, ти не знаєш як мало треба розуму, щоби панувати над світом". Як розглядаюся нині кругом себе, то бачу, що канцлєр Оксенштієрна був дуже мудрий чоловік. Але то, дуже мудрий! Він ніби предвидів і Шлеск і Вильну і Східну Галичину.

* * *

Приніс хлоп до цигана зелізо і каже: „зроби мені що, цигане, з того зеліла!"

„Добре. Я тобі зроблю плуг".

Робив, робив, але плуг не виходив.

„Ні, каже циган — я тобі зроблю єстик".

„Най буде і єстик" — каже хлоп.

Робив, робив циган, але й єстик не вийшов.

„Я тобі зроблю цвях".

„Та най буде і цвях, — каже хлоп — тільки раз зроби".

І знов циган робив, робив, але і цвях не вийшов.

А тоді кинув горяче зелізо у зимну воду, а вода лиш зашипіла: пши-ик!

„Ось бачиш, я тобі зробив пшик," — сказав циган обтираючи піт з свого сильно спрацьованого чола.

Чи чули ви, добрі люде, як Ліґа Народів робила мир у Европі? Чи ви чули, як вона робила порядок у Східній Галичині?

* * *

Воювала раз малпа з папуґою. Скінчилося на тім, що малпа вхопила зубами папуґу за хвіст і витягнула з клітки. А як вона її тягнула, то папуґа з резиґнацією говорила до себе: „га, щож! як їхати, то їхати! Краще ніж у клітці сидіти".

Почуємо, що скаже хтось виїзджаючим з Тарнова.

Н. Н.

ДОПИСІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Ліґа Українців горожан і бувших жовнірів Америки вже зачала свою роботу.

Дня 11. падолиста с. р. в Народнім Домі при ул. Бікон, відбулося протестаційне віче, на котрім говорили українські й американські визначнійші бесідники. Віче отворив короткою промовою п. С. Корда, предсідатель Ліґи.

Першим бесідником був п. В. Кузів, котрий в українській мові обяснив, в якій ціли було скликане се віче, а відтак згадав про тих жовнірів, котрі воювали в світовій війні, а зокрема жовнірів українських, котрі також брали участь в американській армії і разом завзято воювали за волю народів та за ідеали демократії. І чи таку користь для українського народу принесли ті герої, за яку вони боролись? Опісля підчеркнув зокрема Польщу і її варварське поведенне з Українцями галицькими, котрим Поляки з волі аліянтів забрали насильно Східну Галичину. Дальше згадав, в якій ціли зістала скликана міжнародна конференція розоруження через президента Гардінґа до Вашінґтону і чого ми повинні від неї домагатися.

Потім говорили американські бесідники, між котрими сенатор Пері в своїй короткій промові згадав також про тих жовнірів, котрі полягли в бою за ідеали демократії, а також згадав вкоротці цілий перебіг американської історії сего народу, котрий також довго боровся за свою свободу і демократичні права, а також сказав, що є річию природною бути горожанином даної держави, а нарід свій любити і помагати йому.

Відтак знова адвокат Щарф в своїй промові висказав, чому американське правительство повинно провадити дальше війну проти імперіялістичної Польщі. Він сказав, що Америка ще війни не скінчила, а не скінчила тому, що Польща — та, котра ще недавно плакала перед світом, аби помогти їй вирватися зпід мілітарних держав, скоро тільки дістала волю, так нараз забула про свій гнет і нині у ще гірше імперіялістичний спосіб знущається над українським народом. Отже тому Америка ще війни не скінчила, бо ідеали, за котрі вона воювала, зістали Поляками потоптані.

Останний бесідник, предсідатель американських моряків з Нюарку, висказав свою симпатію для української справи і приобіцяв дати всяку поміч тутешним горожанам Українцям і бувшим жовнірам українського походження в їх дальшій роботі.

На закінченнє віча предсідатель перечитав резолюцію, котру одноголосно принято і котру вислано до міжнародної конференції розоруження у Вашінґтоні.

Зміст сеї резолюції звучить по українськи так:

З нагоди святкування памяти полеглих жовнірів минувшої війни і побіди аліянтської армії для забезпечення світа для демократичного устрою і самоозначення народів, і з нагоди отворення міжнародної конференції для обмеження армії — ми, американські бувші жовніри і горожани українського походження, зібралися сегодня, 11. падолиста 1921 року, щоби дати до відома публично нашу злуку, симпатію і солідарність у пізнанню ідеалів американських людий. А з причини, що сі принципи, за котрі аліянти воювали, ще не зістали заведені у всіх народів, а поміж ними є і український нарід Східної Галичини, котрий зістав відданий мілітарній окупації Польщі; і длятого, що польський ворожий настрій і рішенне поневолити брутальними средствами український рух про самоозначенне Східної Галичини, — ми протестуємо проти польсько-тевтонського правління і домагаємось усунення польської окупаційної армії. Ми домагаємось на своїй рідній території мати своє власне правительство, котре собі наш нарід вибрав через голосованне.

К. Літинська,
А. Верещак,
секр. віча.

---o---

ФІНІКСВІЛ, ПА.

На ратунок рідного краю.

Тутешне братство св. Петра і Павла, від. 321 У. Н. Союза, закупило з братської каси український бонд за $100. Хоть як мале наше братство числом, то велике воно ділом, бо все відгукується на кождий заклик народний.

Член нашого братства, Д. Савчин, купив бонд за 50 долярів, а прочі члени не можуть закупити бондів з причини великого безробіття.

Як би так кожда місцевість підперла свою рідну вітчину, як наша, то вже давно не було би Ляхів на наші рідній земли.

В нашій місцевости нема цілком Лейбових наймитів, але зате є відділ „Общества Русскихъ Братствъ", котрого члени зовсім за старий край не дбають. Один з них гірко тепер нарікає на Ляхів, але другі його товариші не хочуть зрозуміти тих золотих слів, що в лучности сила.

До тих людий я скажу коротко таке: Самі ви добре знаєте, що царя нема, що російська жидва підписала договір з Ляхами і віддала Галичину під ляцьке ярмо. Чомуж отже ви ще й доси уповаєте на якусь поміч з Росії? Покиньте ваших провідників, котрі вам голови закручують, а згадайте на плач своїх братів немічних, котрі у поневоленім краю загибають. Станьте плече в плече до боротьби враз з нами і принесіть офіру на погибіль Ляхам. Встаньте всі як оден і крикніть: Проч з Ляхами, нашими відвічними ворогами! Зеднаймося як оден мур, твердо і непохитно, а будемо видіти, що Лях завстидається, як побачить у нас злуку і єдність. І в той час можемо називатися народом, а вітчина запише нас як синів своїх, і другі народности похвалять нас. Бо роздори і сварки приносять шкоду навіть і найсильнійшому народови.

Член У. Н. Союза.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ ДО АМЕРИКИ ПОТАНІЛИ.

Управа Американсько-Українського Бюра, з офісами під ч. 520 Іст 6-та улиця в Ню Йорку і 322 Норт 8-ма улиця в Філаделфії, повідомляє, що з днем 19. падолиста, 1921, шифкарти на всі лінії, до краю і з краю до Америки, значно потаніли. Наприклад на Гамбурґ і Бремен з $125 на $103.50; на Ротердам і Антверпен з $121.50 на $100, на Ґданськ з $135 на $106.50. Хто з Українців бажавби більше інформацій, а спеціяльно ті що мають намір відізджати до рідного краю, так можуть написати або зайти особисто до котрогобудь офісу на повисші адреси а урядники Бюра радо подадуть точні інформації.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

---o---

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 27. падолиста в гали Укр. Громади під ч. 610 Савт Американ Стр. На порядку нарад є богато справ до полагодження. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — І. Сорока, предс.; В. Скольський, секр.

НЕСКЕГОНІНҐ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 231, повідомляє, що річний мітинґ відбудеться дня 27. листопада, о годині 1-шій пополудни, в гали Федя Фирка під ч. 310 Катавіса стр. Звертається увагу, що хто хоче бути правним членом відділу, то най же поступає після приписів статута. А коли котрий поступить так, як попередних мітінґів, то лінше най не називається членом, бо урядники, а властиво секретар не буде ходити зосібна кождого кликати на заповіджений мітінґ, бо кождий дістає часопись, то повинен там прийти, де його кличеться правним способом. Напоминається, щоби кождий член явився як слід, бо буде справозданне старого уряду і вибір нового уряду. Котрий член не явиться на сей мітінґ, то на другий раз не будеться його напоминати, але заплатить кару $2.00, а урядник $3.00. — Ю. Литвинець, предс.; Р. Чолій, секр.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

NEW YORK, N. Y.

Робітниче Товариство „Буковина" устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 26. новембра 1921 р.** в Liberty Hall, 263 E. Houston St., New York City. Початок о годині 7-мій вечер. Вступ 35 центів. За добру забаву і чесну обслугу ручить

73-74 КОМІТЕТ.

NEW YORK, N. Y.

Заходом **Комітету Помочи Селам Жеребкам в Ню Йорку, Н. Й.,** т-во Русько-Український Народний Театр відіграєть **БРАТ НА БРАТА,** драму в 5-ох діях, Дм. Грицинського **в неділю, дня 27-го падолиста 1921** в Українськім Народнім Домі, 217-219 E. 6th Street, New York, N. Y. Режісер В. Карпович. Управитель хору І. Садко. Початок о годині 7-ій вечер. Вступ 75 і 50 центів. **По представленню Баль до пізної ночи.** Дохід з сего представлення призначений на підмогу вдів і сиріт в старім краю, тож просимо всіх Вп. Родимців з Ню Йорку о як найчисленнійшу участь на сім представленню. По представленню буде баль при добрій музиці, тож кождий буде мав нагоду добре забавитись.

73-74 КОМІТЕТ.